

Tilläggsyrkande

2023-11-17

Ärende nr: SLK-2023-00896

Yrkande angående – Insatser för att stoppa kriminella aktörer inom välfärden

Förslag till beslut

I kommunstyrelsen:

1. Stadsledningskontoret ges i uppdrag att utreda möjligheten till att utifrån befintlig lagstiftning, införa kontinuerliga bakgrundskontroller enligt nedanstående förslag, gällande enskilda huvudmän som uppbär kommunal finansiering för välfärdsverksamhet inom förskola, pedagogisk omsorg, grundskola, anpassad grundskola, fritidshem, gymnasieskola, anpassad gymnasieskola, vuxenutbildning, funktionsstöd, äldreomsorg och socialtjänst där risk föreligger att kommunala medel finansierar kriminell verksamhet.
2. Även de aktörer som får tillgång till kommunens lokaler ska i högre utsträckning granskas. Högre krav på återrapportering ska ställas och oannonserade besök ska ske.

Yrkandet

De kriminella aktörernas nätverk av personer och bolag behöver kartläggas på ett samordnat sätt över hela staden. För att säkerställa en individs bakgrund och rätt till arbete måste individens identitet och nationalitet först fastställas.

Då identitets- och dokumentförfalskningar idag är så pass vanliga, välgjorda och enkla att få tag på, krävs ett fysiskt möte mellan en utbildad dokumentstekniker och individen som ska kontrolleras. Vid mötet kontrolleras alla handlingar elektroniskt, säkerhetsdetaljer granskas, tecken på manipulation undersöks och individen blir intervjuad.

Falska id-handlingar och dokument som styrker individer rätt till arbete är klistret som får verksamheter som trafficking, människosmuggling, arbetslivskriminalitet och annan grov organiserad brottslighet att gå ihop. Dessa falska id-handlingar används för att etablera och flytta människor till platser eller rum de annars inte fått tillåtelse att vistas. Det möjliggörs i stor skala i det svenska samhället på grund av rådande brist på kunskap och förståelse om vikten av riktiga identitetskontroller. Inte minst i arbetslivet. Kriminella aktörer, både inom och utanför Sverige, har framgångsrikt jobbat med dessa verktyg i årtal och känner till vår brist på kunskap i ämnet. Det är idag mer regel än undantag att gränsöverskridanden multikriminella lever under en eller flera falska identiteter.

Kommunen vill minska risken för att individer från extremistmiljöer och från den organiserade brottsligheten får anställning hos kommunen. Det vill kommunen göra

genom relativt kostsamma och tidskrävande bakgrundkontroller på samtliga anställda och på ny personal.

Identitetsvalidering är avgörande för att förhindra intrång av organiserad brottslighet.

Först när det är säkerställt att individen är den person som den utger sig för att vara, ska arbetet med bakgrundskontroll och säkerställande av individens rätt till arbete påbörjas.

För att säkerställa individens rätt till arbete krävs utbildad personal. Detta då förfalskade arbets- och uppehållstillstånd eller felaktigt nyttjande av annan individs eID (BankID, Freja eID mots), utgör den största delen av identitetsfusk idag.

Det är avgörande att personalen som genomför kontroll av rätt till arbete har kunskap och förståelse för de lagar och regler som ger rätt till arbete.

Om en individs identitet och rätt till arbete är säkerställd, så måste det även finnas rutiner för att följa upp detta löpande, till exempel slutdatum för arbetstillstånd, eller löpande kontroll av asylsökande med undantag för arbetstillstånd (AT-UND).

Det övergripande målet för personer med koppling till extremism och salafistiska miljöer är att segregera och inkapsla invånare i utsatta områden. Det förekommer att islamistiska rörelser vill skapa konfliktytor och införa parallella strukturer med vårt demokratiska samhälle. Det finns en utbredd tolerans för hat emot polis och en del av dessa verksamheter uttrycker nedsättande och hotfulla budskap om och till polismyndigheten.

För att få ett bättre grepp om dessa miljöer, ska de aktörer som får tillgång till kommunens lokaler samt erhåller bidrag i högre utsträckning granskas. Högre krav på återrapporering ska ställas och oannonserade besök ska ske.

Kontinuerliga bakgrundskontroller under anställningstiden av personal innebär att:

- Individens identitet och nationalitet först ska fastställas för att säkerställa en individs bakgrund och rätt till arbete.
- En riktig identitetsvalidering genomförs på befintlig personal, för att säkerställa att alla medarbetare är de personer som de utger sig för att vara.
- En säkerställd process för kontroll av identitet införs som ett obligatoriskt steg i rekryteringsprocessen för alla nya medarbetare.
- En säkerställd och automatiserad process för kontinuerlig kontroll och uppföljning av individens rätt att arbeta, under hela anställningens livscykel, implementeras.

Process för kontroll av identitet ska för att bli verkningsfull, ska minst innehålla:

- Okulär kontroll av identitetsdokument: Visuellt kontroll av bild och signatur på de presenterade identitetsdokumenten, för att säkerställa att bilden överensstämmer med individens utseende och att det är individens egen signatur på dokumentet. Kontrollfrågor ska även ställas om övrig information på identitetshandlingen, som födelsedag, längd, nationalitet etc.
- Teknisk verifiering av identitetsdokument: Teknisk utrustning ska användas för att verifiera dokumentens äkthet och för att säkerställa att de inte har blivit manipulerade. Verifieringen ska inkludera jämförelse med kända databaser för säkerhetsdetaljer.
- Kontroll av giltighet: Kontroll av att dokumenten är giltiga, inte är utgångna, eller kommer att upphöra att gälla inom de närmaste (fyra) månaderna.
- Kontroll av rätt till arbete: Leverantören ska verifiera att de uppvisade dokumenten styrker att individen har rätt att arbeta i Sverige enligt gällande lagstiftning samt kontrollera detta hos berörda myndigheter.
- Kontroll av dokument för rätt till arbete: Teknisk utrustning ska användas för att verifiera dokumentens äkthet och för att säkerställa att de inte har blivit manipulerade.
- För genomförande av kontroll av identitet och rätt till arbete, måste personen som utför kontrollen ges rätt förutsättningar i form av relevant utbildning, träning och utrustning.

Referenser (se nedan):

Media i närtid

- Expressen:

<https://www.expressen.se/nyheter/falska-identiteter--tar-10-15-i-veckan/>

Sammanfattning om läget på arbetsmarknaden kopplat till falska identiteter:

<https://sistec.se/knowledge/fake-id>

Årsrapport 2022

<https://sistec.se/knowledge/report-2022Sammanfattning>

Årsrapport:

”Tidigare år har pass utgjort den största gruppen av falska dokument vi upptäckte i våra kontroller, följt av nationella ID-kort. För 2022 ser vi en anmärkningsvärd förändring: Pass och nationella ID-kort, som utgjorde 100% av de falska dokumenten 2021, minskade till 21 % av det totala antalet avslöjade förfalskningar under 2022. Omvänt ökade antalet falska arbets- och uppehållstillstånd jämfört med 2021. Totalt utgör EU-tillstånden 79 % av alla falska dokument 2022.”

Exempel på bakgrundskontroller

https://www.linkedin.com/posts/sakerhetsbranschen_awareness-training-kring-falska-identiteter-activity-7097811788519370752-ZvDG?utm_source=share&utm_medium=member_desktop

Tjänsten Right to Work

<https://sistec.se/services/id-validation>

Arbetsplatscertifiering

<https://sistec.se/certification/verified-workforce>

- För upphandlare som vill säkerställa sina leverantörer

<https://sistec.se/knowledge>

Yrkande

M, D, L, KD

Datum 2023-11-17

Ärende 34

Yrkande angående – Yrkande från S, V och MP angående insatser för att stoppa kriminella aktörer inom välfärden

Förslag till beslut

I kommunstyrelsen:

Stadsledningskontoret ges i uppdrag att i samverkan med berörda nämnder, styrelser och Polismyndigheten kartlägga och föreslå ytterligare åtgärder för att förhindra:

- kriminella aktörers möjligheter att komma åt kommunala medel inom välfärdsområdet samt inom andra områden, exempelvis via upphandlingar.
- övrig välfärdsbrottslighet inom staden.

Yrkandet

En klar majoritet av de privata aktörerna inom välfärdssystemen har ett stort värde och bidrar till en bättre välfärd och till valfrihet för göteborgarna. Att, som Vänsterpartiet föreslår på riksnivå, införa ett etableringsstopp inom vård, skola och omsorg skulle innebära en kollektiv bestraffning som i slutändan drabbar invånarna.

Samtidigt är det oacceptabelt att det finns kriminella aktörer som utnyttjar välfärdssystemen för att finansiera brottslig verksamhet. Att detta otvivelaktigt förekommer leder till minskade resurser till välfärden och skadar invånarnas tillit till välfärdssystemen och de demokratiska systemen. Dock har alla former av välfärdsbrottslighet samma effekt. Dessutom finns det andra områden utöver välfärdsområdena som kriminella aktörer kan komma åt kommunala medel, exempelvis via upphandlingar eller som underleverantörer vid upphandlade tjänster. Det finns därför all anledning att hantera frågan ur ett bredare perspektiv, inte minst för att effektivt kunna strypa den kriminella ekonomin. De specifika förslag som lyfts i yrkandet från S, V och MP hanteras i nätverket Kunskapscentrum mot organiserad brottslighet.

I början av 2023 hanterade kommunfullmäktige redovisningen av uppdraget i budgeten för 2022 att föreslå åtgärder för att samordna och stärka samverkan inom staden för att motverka välfärdsbrott som exempelvis assistansfusk, fusk vid utbetalningar av ekonomiskt bistånd, nödbistånd och andra sociala bidrag. Det finns anledning att få en uppdaterad bild av ytterligare åtgärder som behövs samt att fånga upp områden som på grund av avgränsningen inte undersöktes närmare.

Yrkande

Socialdemokraterna, Vänsterpartiet, Miljöpartiet

2023-10-17

Nytt ärende

Yrkande angående – Insatser för att stoppa kriminella aktörer inom välfärden

Förslag till beslut

I kommunstyrelsen:

1. Stadsledningskontoret får i uppdrag att söka samverkan med polismyndigheten gällande enskilda huvudmän som uppbär kommunal finansiering för välfärdsverksamhet inom förskola, pedagogisk omsorg, grundskola, anpassad grundskola, fritidshem, gymnasieskola, anpassad gymnasieskola, vuxenutbildning, funktionsstöd, äldreomsorg och socialtjänst där risk föreligger att kommunala medel finansierar kriminell verksamhet.
2. Stadsledningskontoret ska bistå polismyndigheten och andra berörda myndigheter med underlag gällande huvudmän inom kommunal verksamhet och deras ägarkrets som kan vara användbart för myndigheterna i deras arbete mot finansiering av kriminalitet och välfärds kriminalitet. I den mån det är möjligt ska resultatet av granskningen redovisas för berörda nämnder samt vid misstanke om oegentligheter ska detta rapporteras till berörda kontrollmyndigheter, exempelvis Skolinspektionen och Inspektionen för vård och omsorg.

Yrkandet

Nyligen fastslog Ekobrottsmyndigheten att den organiserade brottsligheten använder sig av det svenska välfärdssystemet för att hitta nya inkomster, sko sig på samhället och finansiera sin kriminella verksamhet. Med det intensifierade läge som nu råder i delar av Sverige med flera dödliga sprängningar och skjutningar i veckan, som drabbar hela samhället, så tydliggörs behovet av att täppa till de kriminella gängens finansieringsvägar.

Själva förutsättningen för den organiserade brottslighetens välfärdsbedrägeri ligger i den unikt låga nivå av kontroll som finns i den avreglerade svenska välfärdssektorn. Som lagstiftningen är utformad har kriminella aktörer möjlighet att relativt enkelt få ut stora summor från stadens gemensamma tillgångar. Välfärdssektorn är en lukrativ bransch med ständigt hög efterfrågan. Enskilda kan driva flera bolag inom olika välfärdsverksamheter, exempelvis både pedagogisk omsorg och boende för unga på uppdrag av socialtjänsten. För kriminella aktörer erbjuder dessa upplägg goda möjligheter att tvätta pengar och skydda intäkter från att beskattas. Konkurrensen snedvrids till de laglydiga aktörernas nackdel samtidigt som skattepengar riskerar att finansiera narkotikahandel, trafficking och – i värsta fall – dödligt våld.

De kriminella aktörernas nätverk av personer och bolag behöver kartläggas på ett samordnat sätt över hela staden. Vi vill därför ge stadsledningskontoret i uppdrag att, å hela Göteborgs stads vägnar, söka närmare samverkan med polismyndigheten för att granska de utbetalningar som görs till privat välfärdsverksamhet och därmed få möjligheten att förhindra att kommunala skattepengar finansierar kriminella gäng. Stadsledningskontoret ska därutöver bistå polismyndigheten och andra berörda myndigheter med uppgifter och underlag över huvudmän inom välfärdssektorn för att underlätta deras arbete mot finansiering av kriminalitet samt välfärds kriminalitet.